

Termini iz sociologije

SOCIALIZACIJA - učenje vedenjskih vzorcev, prevzemanje vrednot, pravil, kulturo socialne skupine, družbe, v kateri posameznik živi

SOCIOLOGIJA - družboslovje, nauk o družbin zakonih njenega razvoja

SOCIETAS - družba, društvo

SOCIOLOŠKA IMAGINACIJA - pojasnjevanje dogodkov iz našega življenja z vidika naših želja, sposobnosti ter poskušanje pojasniti družbene okoliščine, ki so vplivale na naše odločitve in ravnanja

SOCIALNA FIZIKA - prvotni izraz za sociologijo, zaradi vpliva naravoslovnih ved

LOGOS - veda, beseda, misel, pomen

HIPOTEZA - domneva

EKSPERIMENT - poskus

REVOLUCIJA - popoln preobrat v človeški družbi

RESOCIALIZACIJA - ponovna socializacija tistih oseb ali skupin, ki so dalj časa izključeni iz svojega prvotnega običajnega okolja

KARAKTERIZACIJA - označitev

KORELACIJA - povezanost

KOMUNIZEM - brezrazredna družbena ureditev, v kateri ni izkoriščanja človeka po človeku, proizvodna sredstva pa so družbena lastnina

KROATIZEM - prisotnost hrvaških izrazov

ALINACIJA - odtujitev

POZITIVIZEM - smer iz 19. stoletja, ki priznava za osnovno spoznanje le to, kar nam je dano v "izkušnji", le pozitivna dejstva, in agnostično zavrača vrednost drugih virov spoznanja, npr.: abstraktno mišljenje

OPUS - življenjsko delo

TENDENCA - usmeritev, namen, namera, težnja, nagnjenje

MARKSIZEM - sistem naziranja in naukov Karla Marxa in Friedericha Engelsa, svetovni nazor, nauk, "ki predstavlja v svoji celotnosti sodobni materializem in sodobni znanstveni socializem kot teorijo in program delavskega gibanja vseh dežel sveta..."

KULTURA

KULTURA:

- način življenja
- vrednostna oznaka (biti kulturen - oznaka pozitivnega, dobrega)
- v smislu človeka do drugega človeka = vzgoja in izobrazba

SIMPTOM - znak, ki je velikokrat naravnega znamenja in dobi svoj pomen na podlagi izkušenj; znamenje bolezni

SUBSTITUT - nadomestek

SPECIFIČEN - poseben, svojevrsten, značilen

SIMBOL - znak, prispodoba, podoba

KOMUNIKACIJA - povezanost; medsebojna izmenjava sporočil

KOMUNIKOLOGIJA - študijska smer, ki preučuje komunikacije

KONOTACIJA - zven besed, izraza

INTEGRIRANOST - združevanje elementov; povezanost sestavin kulture

INSTITUCIJA - ustanavljanje, ustanovitev; ustanova ali zavod; prepis, uredba, postava

DINAMIČNOST - gibčnost

VERBALNO - ustno, besedno, govorno

NEVERBALNO - neustno, nebesedno, negovorno

FUNKCIONALNA PISMENOST - razumevanje najrazličnejših navodil, izpolnjevanje

formularjev...

SPREMINJANJE KULTURE

AKOMODACIJA - prilagoditev

AMERIKANIZACIJA - prevzemanje ameriškega načina življenja in mišljenja

AKULTURACIJA - prilagajanje na drugo kulturo

DIFUZIJA KULTURE - prodiranje določenih sestavin ene kulture v drugo, enosmeren tok

ETNOCID - uničenje kulture

EVROPOCENTRIZEM - širjenje evropske kulture med druge

GENOCID - fizično uničevanje pripadnikov neke skupine

INTERKULTURACIJA - pojav, pri katerem se kulture med seboj prepletajo, srečujejo in stapljajo

KONFLIKT - nesporazum

LIKVIDACIJA - opustitev, odstranitev

MELTING POT - talilni lonec

MULTIKULTURACIJA - sobivanje več kultur

RADIKALNO - korenito

RAPIDNO - hitro

SUBKULTURA

DOMINANTNOST - prevlada

DESTRUKCIJA - razgradnja

MARGINA - rob

MENTALITETA - mišljenje

IMPLICITNO - vključno

EKSPPLICITNO - izrecno

DELINKVENTNA MLADINA - prestopniška mladina

BOEMI-kulturniški uporniki

MAKIAVEIZEM - doseganje ciljev ne glede na sredstva

MARGINALNA SKUPINA - robna skupina

ALTERNATIVA - druga možnost

FINANČNI / NEPREMIČNINSKI KAPITAL - gmotni kapital, bogastvo

MILITARIZEM - vnašanje načel vojaškega življenja v civilno družbo

MILITANTNOST - bojevitost

HIERARHIJA - razvrstitev po stopnjah

SUBORDENACIJA - podrediv

MARIONETNI REŽIM - imeti nekoga pod kontrolo

MNOŽIČNA KULTURA

AVTORITETA - oblast

AMATERSKO - ljubiteljsko

BRUTALNO - nasilno

DOKTRINA - nauk; dokaj natančno in dokončno oblikovano mnenje, pogled oz. Teorija na neko stvar

ELITA - izbrana družba

EFEKTI - učinki

EMPIRIZEM - filozofska smer, ki šteje izkušnje za edini vir človekovega spoznanja; ne ceni logične analize teoretičnih posplošenj

FATALIZEM - vdanost v usodo

KREATIVNO - ustvarjalno
KRITIČNA DISTANCA - varnostna razdalja
MANIPULACIJA - tehnika vplivanja
INDOKTRINACIJA - vsiljevanje idej, ideologije, religije, naukov
PARCIALNO - delno
PROFILIRANO-oblikovano
PASIVNI POTROŠNIKI - ljudje, ki so se naučili sprejemati stvari, ki jih mediji ponujajo eksplicitno in implicitno
RELEVANTNE INFORMACIJE - nujne, pomembne informacije
SANKCIJA - ukrep
SKEPSA - dvom
SUFISTICIRANO - prefinjeno

SPOL IN SPOLNA RAZLIKA

ANDROCENTRIČNOST - moško središčnost
ABORTUS - splav
BIOGRAMATIKA - genetski program za moške in ženske
DEKLARACIJA - slovesna razglasitev kakšnih načel oz. pravic; dokument o takšni razglasitvi
DOMINANTNO - prevladujoče
EMANCIPACIJA - enakopravnost, osvoboditev od nečesa
FEMINIZEM - gibanje za pravice žensk, za njihovo ekonomsko, družbeno in politično emancipacijo
FEMINIZACIJA - prevlada žensk
FILOGENEZA - razvoj človeške vrste
HUMANO - človeško
HETEROGENO - raznovrstno
IDEOLOGIJA - sistem idej, ki izražaj nek pogled na svet
INDUSTRIALIZACIJA - proces razvijanja industrije, vpeljevanje in širjenje industrijskih metod proizvodnje v gospodarstvo
LEGALIZACIJA - zakonitost
MAČIZEM - povečevanje moških lastnosti
MENEFREGIZEM - brezbržnost
NEOFEMINIZEM - novo gibanje žensk za enakopravnost z moškimi
ORTOGENEZA - razvoj posameznika
PRAKSA - udejanjenje
PRIVILEGIJ - posebna, izjemna pravica
REPRODUKCIJA - razmnoževanje
SOCIOBIOLOGIJA - veja znotraj biologije, ki poskuša utemeljiti dela po spolu z biološkimi argumenti
SPOLNA IDENTITETA - zavedanje lastnega spola ter reagiranje nanj; spolna prepoznavnost, identifikacija
SPOLNI DIMORFIZEM - biološke razlike med spoloma
SEKSIZEM - ideologija in praksa spolne asimetrije
SPOLNA DIHOTOMIJA - delitev na dva nasprotna dela
STALINIZEM - teoretične postavke in metode ter praktična politična dejavnost J.V. STALINA; tudi sistem, ki je v njegovem času vladal v SZ
SFERA - območje, področje dejavnosti, vpliva
SUFRAŽETKE - ženske, ki so se borile za volilno pravico
STEREOTIP - nespremenljiv, ustaljen
SPOLNA VZGOJA - vedenje in status, ki ga ima človek, glede na svoj biološki spol
SPOLNA ASIMETRIJA - ne glede na spol se pričakuje različno vedenje

SPOLNI ZNAČAJ - takšne lastnosti naj bi imeli ljudje
TEMPERAMENT - značaj
UNIVERZALNO - edinstveno
VELIKI BRAT - nadzornik, superior

DRUŽINA

AVTONOMNO - samostojno
DEAGRARIZACIJA - zmanjšanje števila kmečkega prebivalstva
DVOGENERACIJSKA SKUPINA - zakonska zveza z otrokom, enostarševska skupina
DINAMIČNO - gibljivo
DRUŽINA - primarna družbena skupina
EKSOGAMIJA - sklepanje zakonske zveze med pripadniki tujih rodov ali plemen
ENDOGAMIJA - zakonska zveza med sorodniki
EMOCIJA - čustvo
FENOMEN - nenavaden, izjemen pojav
FORMALNO - prazno, brezvsebinsko; tiče se le videza ali oblike in ne vsebine; oblikovno
INCEST - spolni odnos med bližnjimi krvnimi sorodniki
INTERNALIZACIJA - ponotranjitev
KONTRAKCIJA - krčenje
KONZERVATIVNO - nesodoben, zastarel
LEGITIMACIJA - osebna izkaznica
LEGALNO - zakonito
MONOGAMIJA - partnerstvo med eno ženi in enim moškim hkrati
MEGALOPOLIS - velemesta
MATRILOKALNA DRUŽINA - družina, ki živi pri materinih starših
MODIFICIRANO - prilagojeno
NUKLEARNA DRUŽINA - jedrna, osnovna družina
NEOLOKALNA DRUŽINA - družina, ki si ustvari svoj dom
ORIENTACIJA - usmeritev
POLIGAMIJA - zveza med med moškim in več ženskami hkrati in obratno
POLIGAMIJA - mož ima lahko več zakonskih žena hkrati
POLIANDRIJA - žena ima lahko več zakonskih možev hkrati
PROKREACIJA - ustvarjanje
POLIANORIZEM - pojav, pri katerem nekdo ljubi več oseb hkrati, ki to sprejemajo
PATRILOKALNA DRUŽINA - družina, ki živi pri očetovih starših
STOPENJSKA MONOGAMIJA - zaradi možnosti ločitve in možne vnovične poroke
TOTALNO - popolno
TOLERIRATI - sprejemati
URBANIZACIJA - naseljevanje

DRUŽBENA STRUKTURA

KOOPERACIJA - sodelovanje

BIROKRATIZACIJA - uvajanje sistema v javni upravi v katerem odloča uradništvo
DESINSTITUCIONALIZACIJA - proces preoblikovanja in razpadanja obstoječih institucij
DRUŽBENA STRUKTURA - družbena sestava
DISFUNKCIONALNO - nepravilno delovanje
HIPERINSTITUCIONALIZACIJA - preorganiziranost
INSTITUCIONALIZIRANO - organizirano
INKOSISTENCA - neskladje
IDENTIFIKACIJA - občutek povezanosti
INTERNACIONALIZACIJA - nepravilno delovanje

INTERAKCIJA - družbeni stik
KONTINUITETA - neprekinjenost
KOHEZIVNOST - notranja povezanost
RANGIRANO - razvrščeno
RACIONALIZACIJA - usklajevanje z razumom
SANKCIJA - kazen
TOTALNO - popolno
AKOMODACIJA - prilagajanje
ASIMILACIJA - »vsrkavanje«. Običajno nasilni družbeni proces, v nekaterih primerih tudi nenasilni-prostovoljna asimilacija
KORELACIJA - povezanost, soodvisnost, odvisnost.
INTERDISCIPLINARNI PRISTOP - medznanstveni pristop
KOMPROMIS - proces približevanja različnih (nasprotujočih) stališč, kjer popuščata obe strani, da pride do nekega dogovora
KONFLIKT - spor, nesoglasje
SOCIALIZACIJA - učenje vedenjskih vzorcev, prevzemanje vrednot, pravil, kulturo socialne skupine, družbe, v kateri posameznik živi.
INTERNALIZIRATI - ponotranjiti
PRIPISANI DRUŽBENI STATUS - ta status je posamezniku pripisan z rojstvom
LOBIRANJE - delovanje v smislu pridobivanja vplivnih skupin ali ljudi za doseg določenih ciljev
DRUŽBENI MEHANIZEM - vzpodbuja takšno ali drugačno vedenje, orientacijo
KULTURNI RELATIVIZEM - razumevanje kulture.
ETNOCENTRIZEM - kvaliteto drugih kultur merimo z merili lastne kulture
STATUSNI SIMBOLI - naj bi bili znaki, ki bi označevali človekov položaj na družbeni lestvici
INKONSISTENCA - položajno neskladje
ŽIVLJENSKI STATUS - pripisani status + pridobljeni status
SKEPSA - dvom
ETIKA - morala
NEFORMALNO - neuradno
SIVA EMINENCA - posameznik, ki običajno nima nobene pomembnejše vodilne funkcije, ima pa velik vpliv na formalne odločitve
DRUŽBENE ORGANIZACIJE - so praviloma formalne družbene skupine . ki delujejo na organiziran način
FINAČNI / NEPREMIČNINSKI KAPITAL - denar, denar naložen v nepremičnine (zemljišča, stavbe, stanovanja).
MARIONETNI REŽIM - imeti nekoga pod kontrolo.
FUNKCIONALNA PISMENOST - razumevanje najrazličnejših navodil, izpolnjevanje formularjev....
KLASIKI - začetniki, utemeljitelji
KRITIKA - ocena, presoja
INSTITUCIONALNO - organizirano.
AVTORITETA - ugled spoštovanje...
RACIO - razum
INSTITUCIJA - ustanavljanje, ustanovitev, ustanova ali zavod, prepis, uredba, postava.
BIROKRACIJA - vladavina uradnikov
ADMINISTRACIJA - državni aparat
ČLOVEK ORGANIZACIJE - tisti ki vse svoje življenje podreja organizaciji
INTERAKCIONIZEM - poudarja pomen mikro družbenih sistemov
REGRESIJA - umik vase
REPRESIVNI APARAT - policija, sodišča, zapor, vojska davčna uprava....
GLOBALNA DRUŽBA - označuje značilnosti družbe , ne glede na njeno velikost

GLOBALIZACIJA - povezovanje med deli sistema ali pa med sistemi, ki zajemajo različna področja na svetovnem nivoju

ODKLONSKOST IN DUŽBENI NADZOR

ANARHIJA - brezvladje, brezpravnost, nered, zmeda

ANARHIZEM - teorija in politično gibanje, ki se bojuje za brezvladje

BONTON - olika, lepo vedenje

DEVIANTNOST - odklonskost

DEMOKRACIJA - vlada ljudstva; vsi državljani enaki; vlada ljudstva po volitvah

DEMOS - ljudstvo

DISPOZICIJA - razpoloženje, dobra volja; dovzetnost, sprejemljivost

EKSISTENCA - obstoj, značilnost prvinskega

FRUSTRACIJA - duševno stanje neugodja zaradi nasprotja med željami in možnostmi, ki jih nudi okolje

HENDIKEPIRANOST - zatrtost

INHERETNO - notranje

IDENTITETA - osebnost

INOVATORSTVO - bistveno izboljšanje nečesa

INKULTURACIJA - proces učenja kulture

INTELEKT - razum

KONFORMNO RAVNANJE - normalno ravnanje v skladu z našimi normami in vrednotami

KONSENZ - soglasje med pripadniki družbe glede temeljnih vrednot in norm

KONVENCIJA - dogovor

KRATEIN - vladati

MIGRACIJA - preseljevanje

NEVTRALNO - ne pripada ne eni ne drugi strani

OPOZICIJSKO - nasprotno

PRIMARNA ODKLONSKOST - kršenje družbenih norm, ne da bi bili pri tem odkriti in označeni

PROFESIONALNO - poklicno

PREMISIJA - dovoljevanje

PRVINSKOST - lastnost, značilnost prvinskega

REGLEMENTACIJA - urejanje (s predpisom, predpisi)

RITUALIZEM - gibanje v anglikanski cerkvi, ki se skuša zlasti v obredih približati katoliški cerkvi

REPRESIJA - uporaba prisilnih ukrepov, sredstev za odpravljanje, onemogočanje kake dejavnosti, kakega stanja; strahovanje, zatiranje

SEKUNDARNA ODKLONSKOST - človek stori povsem naključno neko dejanje in je zato označen kot odklonski

SOCIALNA DISTANCA - družbena razdalja

SELEKTIVNO - izbrano po določenem kriteriju

SRČNA KULTURA - kultura, ki jo človek nosi v srcu

VANDALIZEM - razgrajštvo

UMETNOST

ANTROPOLOGIJA - nauk o človeku, človekoslovje; veda življenju ljudi v različnih kulturah

AVANTGARDA - prednačenje; prednja četa, prva vrsta, predhodnica, voditeljica

ESTETSKO-lepo

EKSPLICITNO - zunanje manifestiranje oz. Zunanja predstavitev

ETIČNO - moralno, naravno

FINANCIRATI - dati / dajati denar; plačati, podpirati z denarjem
IMPLICITNOST - navzven nevidno; kar človek nosi v sebi (čustva)
INDIVIDUALNO - posamezno, osebno, posebno
INSTITUCIJA - ustanova, zavod
KRITIKA - presoja, ocena
KREATIVNOST - ustvarjalnost
KREACIJA - delo, ustvaritev
KOLEKTIVNO - skupinsko
MECEN - podpornik umetnosti in znanosti, dobrotnik
MANIFESTACIJA - javno kazanje misli in volje
NORME - merilo v obliki določenih pravil
PROFIT - dobiček
PROVOKACIJA, PROVOKATIVNOST - izzivanje
SUBVENCIJA - finančna / denarna pomoč, podpora

ETNOCENTRIZEM

ANTROPHOS - človek
ARGUMENTI - dokaz, razlog, pojasnilo, trditev
CENTRIZEM - osredotočenje na nekaj, na značilnosti, ki karakterizirajo
DEMONIZACIJA - očrnitev, potenciranje napake; pohudičiti nekoga
ETNIČNO - vse, kar je povezano z ljudmi, njihovim načinom življenja; govori o značilnostih življenja ljudi, različnih skupin in njihovega življenja v določenem prostoru
ETIKETIRANJE - zaznamovanje; prilepiti etiketi in s tem označiti nekoga
FOBIJA - strah pred nečim (bolezenski pojav)
HOMOFODIJA - strah / sovraštvo pred istospolno usmerjenimi
HEREZIJA - krivoverstvo
HERETIK - krivoverec
INFERIORNOST - manjvrednost, podrejenost
KULTURNI RELATIVIZEM - razumevanje kulture
KANIBALIZEM - ljudožerstvo; največja surovost, krvoločnost, nečlovečnost
KLAVSTROFOBIJA - bolezenski strah pred zaprtimi prostori
KONOTACIJA - pojav, ko beseda dobi drugi, zlasti čustveno, osebno obarvan pomen
KSENOFOBIJA - strah pred drugačnostjo
PODJARMITI - podrediti nekoga z namenom, da podrejen izpolni tisto, kar želiš
PRIMITIVNOST - nagnjenost k neizobraženosti; zaostalost
RITUAL - obred
REKLATIVIZEM - nazor, da je vsaka poznavna relativna, odvisna od stopnje duševnega razvoja ali kulturnega stanja
SUPERIORNOST - večvrednost, vzvišenost, premoč
STIGMATIZACIJA - označevanje, ožigosanje (za zmerom)
STIGMA - vtisnjeno ali vžgano znamenje; znak
SENZACIONALEN - vzbujanje razburjenja; napihovanje problemov
SENZACIONIRANJE - napihovanje
SENZACIJA - stvar, ki vzbuja veliko pozornost, vznemirjenje, razburjenje, presenečenje

KOMUNIKACIJE

DETERMINANTNOST - določenost
SIGNIFIKACIJA - osmisljenje, označevanje; misel, pomen
SOCIOLINGVISTIKA - veda, ki se ukvarja z raznolikostjo jezikovnih rab

